Број 136 У Новом Саду, у недељу 22. јуна 1908 Година XLIII.

„Застава“ излази сваки дан изузетак, а недељом свецем и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 70 пот. а на три месеца 8 круна

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваког сврстаних ситних слова

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Чанића Администрација „Заставе“ налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 97

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ. (Јутарњи лист.) ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

Кога помаже Раух?

Митровица.

Све коалицијонашке новине надале су ужасну дреку, како Раух премешта и прогони чиновнике, који су код прошлих саборских избора гласали за кандидате коалиције, а напротив протежира и унапређује оне, који су гласали за Раухове и рауховско радикалне кандидате У том је испредњачио „Србобран“ па ниједан премештај не пропушта, а да не удари у велико звоно да је ради тога, што тај и тај чиновник није гласао за радикалног кандидата.

Али пре 8—10 дана службене загребачке „Народне Новине“ донеле су указ тога истога бана Рауха што тако гони чиновнике, који су гласали с коалицијом и против радикала, указ, којим је Др Милан Костић управитељ казионе у Митровици, промакнут у VIII плаћеван разред, дакле у ранг котарског судца. Др Костић је ватрен самосталац и свом својом снагом радио је за Душана Поповића и код последњег избора за наш народно-црквени сабор и код прошлог избора за земаљски сабор. Шта више он је такођер био у оној гласовитој шинтерској процесији и ишао са оним шинтерским венцем, па ето он не само да није прогоњен није премештен, него унапређен и још како унапређен! Прескочио је велики број својих колега који су старији од њега по годинама службе „Србобран“ је то само споменуо у рубрици „премештене“ и „унапређене“, а замислите како би писао, да је случајно Др. Костић, премештен и како би се сит нагрдио радикала!

Конципијент Др. Душана Поповића — Др. Гига Араницки, страшан самосталац, пре месец дана положио је адвокатски испит и одмах после две недеље добије од тога бана Рауха право да отвори канцеларију у Митровици — Ми нисмо противни томе, боже сачувај. јер је и право и по закону је, да добије сваки чим положи адвокатски испит и удовољи законским прописима, али ми знамо да ниједан радикал адвокат није тако на врат на нос добио право да отвори канцеларију, сви су наши по две и по три године чекали, а ти страшни самосталци, ти непомирљиви противници Раухови лепо преко реда бивају унапређени, добијају преко ноћ канцеларије — и опет радикали слуге Раухове, Раух протежира радикале и гони самосталце

Изнео сам ова два случаја, да се види како „Србобран“ воле истину и да види српски свет, има ли и је ли било већег невалалства од писања и рада „Србобрана“ и оне чете пропалих егзистенција, пропалих и несвршених ђака око њега —

Томановић и односи између Србије и Црне Горе.

У броју од прошле среде говори београтска „Самоуправа“ о односима између Србије и Црне Горе. Откако је у Црној Гори Томановић дошао на владу, почели су ти односи да се муте. Влада Србије је уложила сву снагу, да се одрже правилне везе и одредила је свога заступника на Цетињу. И поред свега тога њеног настојања излазили су у новосатском „Бранику“ и „Београдским Новинама“ дописи са Цетиња, у којима се нападало на Србију. Циљ свим тим нападима беше очигледан: да се Србија изнесе пред свет као непријатељица Црне Горе. После тога дошла је афера са бомбама, па разговори Томановића са Штајнхартом, дописником бечкога листа „Цајта“ и Вагнером, уредником сарајевског листа „Босните Пост,“ па испад Томановића на Србију у оном говору у цетињској Народној Скупштини, за тим објављивање службених података и преписке између њега, Томановића, и Пашића а да о том није ни известио Пашића ни тражио његов пристанак Најзад цетињски процес. На том процесу препостављена је службена Србија и њена династија као учесница у оној „завери“ Сведочио је најгори сведок — Настић. Кад је овај у свом исказу пред судом осумњичио Србију, Томановић и судије ситапшали. Србија није добила за тај поступак оправдања

Томановић је тражио од српске владе, да изда црногорске ђаке, што су на Цетињу осумњичени као завереници. Српска влада је одбила тај захтев, јер се он противио Уставу Србије. И после свега тога Томановић је и даље захтевао, да Србија изда оне ђаке, и рекао, да то може учинити, само ако Пашић хоће. Одговорено му је, да је Србија правна држава Независни судови краљевине Србије су ослободили ђаке од оне оптужбе, јер нису у њој нашли ничег основног, а за при преме их нису могли осудити јер за њих не постоји у Србији кажњавање. Кад све то није помогло, почео је Томановић претити, да ће, ако Србија не изда оне „заверенике,“ изазвати европски скандал. Српска влада је на то ћутала.

И Томановић је и створио тај скандал. Мостарски „Народ“ је доказао да је цела завера била срачуњена комедија на штету Србије. Међу тим то не беше европски скандал, већ српски. И тим скандалом није упрљан образ Србије, него су њиме покварени односи између Србије и Црне Горе. Сама Србија нашла је светла образа из те афере, а сва љага пада на Томановића. Званични кругови и јавност европска осуђују баш Томановића „Данас се не само у Српству, него у целом Словенству, само с одвратношћу говори о скандалу за који сва одговорност пада на г Томановића, јер се о одговорности једнога Настића заиста не може говорити“.

Нашто су спали?!

Опште је познато, да ученој коалиционашкој господи, што се тиче поштења и морала, нико у свету није раван. Коалиција располаже карактерима првога реда и можемо смело рећи, да ће она, ако је Бог поживи, на том пољу однети светски рекорд — Да је наша тврдња основана увериће читаоце осим осталих и овај лепи пример:

„Pokret“ један од органа славне коалиције, у своме 142. броју доноси белешку о говору радикала дра Младена Лисавца на угарском сабору изреченом у расправи предлога о порезу на ракију, па у изводу ређајући што је др. Лисавац говорио, наваља и ово: »Ну он се (др. Лисавац) поуздаје у владу и у њу да ће она код детаљног вођења о тој законској основи смањити све те сумње у изгледу на штету заштитних продуцената, па зато он прима предложену законску основу«.

Кад наивни читалац „Pokreta“, којег он според буди речено, држи за свето писмо, нађе на ове редове, мора разуме се на чисто бити с тим, да су радикали доиста у служби Пеште. Тако је зверозагно рачунао „Pokretov“ извештај са угарског сабора не мареће за то што ће овакоим работом сам себе касније срамотити. Јер напросто речено тај „Pokretov“ извештај јесте пресна лаж. Говор дра Младена Лисавца прештампан је из стенографског дописника у јутарњу »Заставу« број 125. Сваки паметан човек, који тај говор чита, не може наћи оне речи које је нашао „Pokret“ а и из целине говора не даје се створити закључак како га је „Pokret“ у својој ћуди створио, Говорник је био отворен, па је на почетку и свршетку јасно изјавио, да владину основу не прима и да гласа против ње. Не треба давлем бог зна какве мудрости, да се правилно схвати смисао говора, а пошто толико разума приписујемо и „Pokretovom“ извештачу, то је несумњиво да је он злонамерно, рачунајући на ниску добит, криво саопштио јавности говор народног заступника радикала дра Лисавца.

Нека и њему и његовим то буде дика!

Овом приликом сетио сам се једне сличне лажи „Pokret“-ова брата »Србобрана«. Овај је недавно, када се у заједничком сабору пресео буџет, телалио како радикали вуку стипендије, а у сабор и не долазе. На ону лаж нисмо одмах осврнули се. Ми смо знали, (а то су знали и они), да је радикалан заступник др. Лисавац при буџетској расправи био у сабору и скупа са коалицијом гласао на политички предлог, да се основа скине с дневног реда, па нам је савест била мирна. А »Србобран« смо пустили да кевће. Јер ми смо уверени, да се лаж не може ухватити с истином у коштац. Наше је оружје истина и то оружје мора победити.

Радознали смо хоће ли „Pokret“ пред овакоим срамотом поцрвенити, док од »Србобрана« то не можемо ни тражити. Он је давно своју душу продао ђаволу.

Prometheus.

Окружна Пољопривредна изложба у Шапцу.

Управни Одбор Пољопривредне подружине округа подринског сазвао је 12. маја о. г. на конференцију из округа стручне пољопривреднике, заинтересоване пријатеље пољске привреде и своје чланове, као и заступнике домаћих и страних пољопривредних фабрика на којој је изабран одбор за приређивање велике пољопривредне изложбе која ће се одржати у Шапцу од 26. септембра до закључно 5. октобра т. г., а која ће се одржати на имању Пастувске станице и Управе Ратарске Школе.

Одбор се поделио у три секције: Ратарску, сточарску и индустриску. —

Све сецније састале су се 16. овога месеца, и саставиле опширан програм изложбе који ће се на поновној седници 25 овог месеца претрести, допунити и објавити.

Ово се доставља пољопривредницима, трговцима, извозницима, занатлијама, домаћим и страним заступницима фабрика, који се баве израдом пољопривредних справа и машина и прерадом пољопривредних производа, као и осталим пријатељима пољске привреде из округа да изволе бити учасници ове изложбе са својим производима, како би се постигао што већи успех, а у исто време пошто ће ова изложба бити и инструктивна, то ће иста пружити прилику нашим пољопривредницима, да се упознају са појединим производима машинама и другим изложеним предметима, које можда немају у својој околини а могли би корисно послужити увођењу у дотични крај, — сем тога ова ће изложба меродавнима и стручњацима послужити као упут у коме се правцу треба одпочети на унапређењу пољске привреде и у чему треба настати на поправци, и какве мере треба у будуће предузети па да што пре постигнемо жељене успехе.

Опширан програм целокупне изложбе као и за награде које ће бити многобројне, објавиће се после 25. ов. мца. Чим секције утврде цео програм.

„Ниске душе“.

Под тим натписом доноси „Србобран“ у једном од прошлих бројева белешку, да парох Попадић у Војки, радикал, није допустио г. Душану Отлакану да служи у цркви у Војки, као компетенат за парохијско место, па назива тај поступак односно г Попадића „ниске душе радикалске“.

Не знамо, је ли то истина што „Србобран“ пише и је ли баш све онако, како он пише — али ћемо га потсетити на један случај пред избор проте у Митровици. Тада су компетенти за проту и пароха митровачког долазили у Митровицу и хтели да служе у цркви, да их виде и чују Митровчани, али то није дозвољавао главом Драгомир Радошевић други парох митровачки, челенка и ступ самосталства митровачког. Шта више како смо дознали ни посредовање самог пок. патријарха Георгија на којега су се неки обраћали с тужбом, није помогло.

Ако „Србобран“ и његов писац оне белешке не верују у то, нека упитају опет самосталца поп Владу Обрадовића из Адашевца, поп Јована Буту из Бачинаца, поп Миливоја Милошевића из Шида и друге, који су компетовали за проту митровачког. — Али дабогме, пошто тада поп Радошевић само сталац није дозволио самосталцима да служо у цркви, није се смело онда писати „о ниским душама“. — Виде у туђем оку трн, а у свом не виде — греде

Митровчанин.

Догађаји у Русији.

Приликом аудијенције изјавио је руски цар своје задовољство и са вољним радом младога парламента (Думе). Његов одстанак је осигурав и у будуће. Све странке у Думи су задовоље, и умирене. 11. јула п. н почиње Дума свој летњи одмор и састаће се на јесен месеца новембра. — Посланицима прве Думе што су осуђени због оног проглаза из Вборга, опроштена је четвртина казне. У скоро ће бити ослобођени. — Помоћник ратног министра генерал Поливанов израдио је нацрт за реформу генералног штаба. Овај ће у будуће потпадати под ратног министра. Шеф генералног штаба има право, да лично, а у присуству ратног министра, извештава цара о свему. Цар је овај нацрт санкционисао (потписао.) То је први успех говора Гучковљева у Думи. Јер сад нису више велики кнезови посредници.

Ратне флоте великих сила.

Енглеска је највећа поморска сила. Она има 825 ратних лађа са 5 хиљада и 200 топова. Депласман тих лађа износи укупно 2 милијона 300 хиљада тона (1 тона 10 цената). Морнара војника има Енглеска 102 хиљаде и 300. Француска има 520 ратних лађа, 3 хиљаде и 14 топова, депласман у лађа је 725 хиљада тона, момака 54 хиљаде. Немачка 246 ратних лађа, 2 хиљаде топова, са депласманом од 580 хиљада тона и 54 хиљаде морнара. Русија има 377 ратних бродова (много малих) са 44 хиљаде 652 момка. Аустро-Угарска 132 ратна брода са депласманом од 156 хиљада и 180 тона, 1 хиљаду топова и 13 хиљада 375 момака. Италија 302 ратне лађе са депласманом од 420 хиљада 500 тона, 2 хиљаде 26 топова и 26 хиљада и 200 момака. Удружена Енглеска и Француска имају 1 хиљаду 345 лађа. 8 хиљада 214 топова, депласман лађа од 3 милијона и 25 хиљада тона и 156 хиљада 300 момака. А удружене Немачка, Аустро Угарска и Италија имају 680 лађа, 5 хиљада 26 топова, 1 милијон 156 хиљада 680 тона депласмана у лађа и 86 хиљада 175 момака. Из тог се види, да су удружене Енглеска и Француска на мору јаче од удружених Немачке Аустро-Угарске и Италије. Првима би се још имале додати руске ратне лађе, осим црноморске ратне флоте, за тим велик број морнара. Даље се види из горње статистике и то, да је Италија на мору отсудно јача од Аустро-Угарске.

Конгрес словенских жена у Прагу.

Данас, 21. јуна биће отворен у Прагу велики конгрес ческих и словенских жена, што га приређује савез ческих женских друштава. На овом конгресу, који ће трајати неколико дана и бити окончан са лепим свечаностима, расправљаће се о стварима, које се тичу интереса жена из свих сталежа и из свих словенских земаља. Говориће се о овим темама: Преглед рада жене у опште и њен будући задатак; — жена домаћица, жена у породици; — жена на раду за свој народ; жена у раду социјалном; — жена у раду за заслугом; — образована жена; — права жена. — Предавања о женама свих словенских и рода. Савез ческих жена позвао је на овај конгрес и женско друштво у Београду и друге српске женске задруге. Женско друштво у Београду изабрало је за свога изасланика госпођу Делфу И. Иванићку, која је отпутовала у Праг, где ће на конгресу словенских жена држати предавање о Српкињама из свих српских земаља. Госпођа заступа на конгресу и „Коло Српских Сестара“. На конгрес је стигао велики број Рускиња, Пољкиња, Словакиња, Ческиња, лужичких Српкиња и Словенкиња. — Пријављено је 46 говоранца. Највећу заслугу за овај конгрес има Ustredni Spolek českyh ženu у Прагу (Spalena ulica čislo 34.) и вредна председница овог савеза ческих женскиња госпођа Зорка Др.Ховорка, по рођењу Српкиња из Војводине.

Сечење косе.

Читамо у пожаревачком „Грађанину“: Од скора завладала је нека манија код нашег сељачког женског света, да одсецају своје косе и да их продају, јер веле да се коса много тражи за Аустрију. Пре неки дан посматрали смо једну велику булументу младих жена и набројали смо их двадесет и пет, где свака носи по један велики бич косе и нуди на продају. У један дућан дође једна млада и пита трговца, колико би јој платио за један повећи бич враће косе, а трговац јој затражи да му покаже тај бич, да види какав је. Млада одговори да јој је коса код куће, но само рада би била да зна цену, па да га донесе. Сигурно још косу није била одсекла. Трговац тој млади одговори: „На купујем мачка у џаку“. На једном мезту опет једна млада сељанка правдаше свој поступак што је своју косу отсекла тиме, што јој је сестра умрла па ју мора жалити, а док прође време жаљења дотле ће јој, веле, нова коса порасти Но најинтересантније је што по нека жена тим отсецањем косе толико се накаради, да у вече кад скине коњу изгледа као неко разбарушено страшило те њихови мужеви изгубе сваку драж, ратосиљу их се и куну оне који их навратише на то да се накараде.

Против прераног сахрањивања

У енглеском доњем дому је више посланика изнело потребу, да се више пажње посвети прегледању мртваца, јер је, по службеним подацима, у последње време 149 особа прерано сахрањено а 219 особа, које беху само обамрле, беху већ и у сандуке смештене и пуки је случај хтео, да су се за времена пробудиле.

Време.

Према телеграфском извештају од 1. јула може се очекивати већином промењиво време.

ЛИСТАК.

Модерно робље.

Роман
из живота босанских Срба.
Написао
Бошко Петровић.

(Наставак.) (135)

29.

Сутра дан је Душан Трифковић заиста добио позив од савјетника Улриха. Аудијенција није трајала дуго. Послије тога је посјетио и шефа секције и цивилну чоглавицу земље.

Тако га је упутио савјетник, а томе се Душан данас није могао више противити.

Ниским се није опростио кад је пошао натраг у касабу. Котарски предстојник га је необично љубазно дочекао...

Навуче се таван, тмаст облак над Касабом на глас, да је дошао акт од земаљске владе, да је Душан Трифковић унапријеђен у IX. дневни разред са титулом судца и да се премјешта у Сарајево к државном одвјетништву.

Нарочито онај господин са великим носем, прозвани египатска сфинга, није имао више мирна сна. Србин па унапријеђен за судију код државног одвјетништва! Зар се тако упропашћује, унесрећује ова земља?! Са зеленом бојом пакости, жут м бојом бола и биједом бојом немоћи дође у званије и видјевши Душана у срећном расположењу оживе и насмија се египатска сфинга; приступи Душану да му честита, но не могаде тако лако преко језика претурити љубазне ријечи, већ најпре упита: је ли истина што се по касаби говори? И када доби одговор, који је гласио: на жалост растаћемо се, и сфинга једва проговори: и мени је јако жао, а оне три боје на л цу му се измјешаше, и сфинга доби шарено лице.

Једва једаред, послије дугог, мучног чекања Душан Трифковић, судија код државног одвјетништва, са триумфом се врати у Сарајево.

— Господин судија! господин судија! викао га је мушки познати глас, чим је Душан ступио на улицу у Сарајеву Био је то Стевица. — Богами, сви смо се обрадовали, кад смо чули да сте премјештени и унапријеђени.

Душан га је такођер љубазно предусрео. Идућег дана су сједили заједно у српској гостионици.

У српској гостионици се о разним новостима говорило. Живо се читале бечке новине, у којим је био описан један шкатдал г спођице Пепи Улрих, кћери једног вишег босанског чиновника. Нашли су је отровану заједно са својим љубазником, једним босанским Турчином, с којим се упознала скоро у Бечу Са још већим интересом се говорило о једној новој афери католичког бискупа, јер је протузаконо покрстио м слимана. Османа Хаци-Сулејмановића, владиног чиновника, додуше приволом овога, но муслиманско становништво града Сарајева је силно узбуђено, већ је послало депутацију у Беч цару да протестује против овог већ толико пута прекршеног закона вјерског ових земаља, од стране католичког бискупа. Турци чак прете, да не желе бискупа више да виде на улици, јер ће то сматрати изазивањем....

(Наставиће се.)

Брзојави „Застави“.

Стигли 21 јуна

Угарски сабор.

Будимпешта. Законски предлог о екзекуцији усвојен је и у појединостима

Штрајк раденички.

Будимпешта. Радници фабрике гаса штрајкују још. Преговоре води велика капетанија

Одговорни уредник
Константин Брадваровић.

○ СРПСКА РАДИОНИЦА ЈОРГАНА ○
Зорке Милићеве
у Новом Саду, житна пијаца бр 3.
прима и израђује сваковрсне
ЈОРГАНЕ.
Писмене поруџбине са стране разашиље поштом уз повеће о свом трошку. — Јамчи за најбољу израду као и најумеренију цену Препоручује се поштованим Српкињама као и г. г. Србима трговцима. 792 1—30

БУРАД ЗА ВИНО
већ употребљена, али у врло добром стању, у величини од 12 до 34 хекти, продају се уз јефтину цену код
Браће Шварца,
Нови Сад,
766 1—12 рибња пијаца број 12.

НА ЗНАЊЕ
Имам на мојој пустари лежећој на Дунаву под Опавом у Бамату преко 1000 ланаца
лепа сенокоса
који ће бити од прилике почетком августа за продају.
Трава ће се продавати по парцелама од 2. до 10 ланаца, а по жељи и у већим комадима.
Ради ближег извешћа ваља се на мене у Тител обратити
791 1—3 Лазар М. Јанковић.

ЧИТАЈ!
У четвртак 9. јула
почиње
ВЕЛИКИ ВАШАР
у Панчеву.
786 2 3

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.